

เคลือบผลึก

(Crystalline Glaze)

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีโรงงานผลิตเครื่องเคลือบดินเผาเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ได้แก่โรงงานผลิตถ้วย จาน ชาม (table ware) โรงงานผลิตเครื่องสุขภัณฑ์ (sanitary ware) โรงงานผลิตกระเบื้องดินเผาชนิดต่างๆ (tiles) นอกจากนี้ยังมีโรงงานขนาดเล็กที่ผลิตเครื่องประดับและเครื่องตกแต่ง ได้แก่พวกแจกัน ที่เขียนบุหรี กระคุมและเครื่องประดับ โรงงานต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้ใช้เคลือบชนิดที่รู้จักกันดีในระหว่างผู้ผลิต ได้แก่ เคลือบใส (transparent glaze) เคลือบทึบ (opaque glaze) และเคลือบสี (colour glaze) ในการผลิตเคลือบ นอกเหนือไปจากทั้งสามชนิดดังกล่าวมาแล้ว ยังมีเคลือบที่น่าสนใจอีกชนิดหนึ่งซึ่งเรียกกันว่าเคลือบผลึก (crystalline glaze) เคลือบชนิดนี้ไม่แพร่หลายทางด้านโรงงานอุตสาหกรรม คงทำกันแต่ในสถาบันบางแห่งเท่านั้น เนื่องจากกรรมวิธีการผลิตของเคลือบชนิดนี้ค่อนข้างจะยุ่งยาก และต้องใช้เตาไฟฟ้าที่สามารถควบคุมอุณหภูมิทั้งในการเพิ่มและลดอุณหภูมิในการเผาได้ด้วย

เคลือบผลึก (crystalline glaze) คือเคลือบที่มีผลึกเกิดขึ้น ซึ่งอาจจะเกิดอยู่ภายใต้หรือบนผิวของเคลือบก็ได้ การเกิดผลึกขึ้นนี้เกิดจากการควบคุมอุณหภูมิของเคลือบ ภายหลังจากที่หลอมละลายแล้วให้เย็นลงอย่างช้าๆ ทำให้ตัวตกตะกอนหรือออกไซด์ ซึ่งใช้ปริมาณมากในส่วนผสมของเคลือบและมากเกินกว่าการอิมทัวนั้นได้แยกส่วนที่เกินออกมาเป็นผลึก แต่ถ้าการเย็นลงของเคลือบภายหลังจากที่หลอมละลายแล้วควบคุมไม่ได้ อุณหภูมิลดลงอย่างรวดเร็ว ผลึกก็จะไม่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นเป็นบางส่วนเท่านั้น เคลือบผลึกมีหลายอย่างด้วยกัน เช่น

๑. Aventurine glaze มีลักษณะเป็นเม็ดทรายเล็ก ๆ รวมกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ ในเคลือบ ถ้าใช้ Ferric

oxide ต้องใช้ร้อยละ ๑๕ หรือมากกว่านั้น ผลึกจึงจะเกิดขึ้น

๒. Crystalline glaze ลักษณะของผลึกใหญ่กว่า Aventurine glaze มีรูปร่างเหมือนเข็มหรือพัดในเคลือบทำให้สวยงามและแปลกกว่าผลึกของเคลือบชนิดอื่น ส่วนมากใช้ Zinc oxide และ Silica ซึ่งเรียกว่า Zinc silicate หรือ Willemite ($2ZnO \cdot SiO_2$) บางทีอาจจะต้องใช้ Titanium dioxide ผสมลงไปด้วยเพื่อช่วยให้เกิดผลึกที่ขึ้น

๓. Saturated Iron glaze ผลึกเกิดจาก Ferric oxide ตั้งแต่ร้อยละ ๙-๑๗ มีลักษณะเป็นผลึกสีแดงเล็ก ๆ บนผิวของเคลือบที่มีพื้นเป็นสีน้ำตาล แตกต่างกับชนิด Aventurine glaze ทั้งลักษณะของผลึกและอุณหภูมิของการเกิดก็แตกต่างกัน Aventurine glaze ซึ่งเกิดผลึกในอุณหภูมิตั้งแต่ ๑,๐๐๐°ซ ขึ้นไป ส่วน Saturated Iron glaze จะเกิดผลึกในอุณหภูมิตั้งแต่ ๑,๒๕๐°ซ ขึ้นไป

โครงการศูนย์วิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา กรมวิทยาศาสตร์ ได้ทำการวิจัยเรื่องเคลือบผลึกของ Saturated Iron glaze ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เมื่อใช้ส่วนผสมของน้ำยาเคลือบ ดังนี้

๑. หินฟันม้า จังหวัดราชบุรี	๖๔.๐ กรัม
๒. หินควอตซ์ จังหวัดจันทบุรี	๒๒.๐ กรัม
๓. หินปูน จังหวัดสระบุรี	๕.๐ กรัม
๔. ดินขาว จังหวัดระนอง	๓.๐ กรัม
๕. ทัลคัม	๗.๐ กรัม
๖. เถ้ากระดูก	๑๓.๐ กรัม
๗. Ferric oxide	๑๓.๐ กรัม

เผาเคลือบในบรรยากาศออกซิเดชัน อุณหภูมิ

๑,๒๕๐-๑,๓๐๐°ซ

